

MỘT SỐ VĂN KIỆN QUAN TRỌNG CỦA ĐẢNG VỀ TRƯỜNG ĐẢNG HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ - HÀNH CHÍNH QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

PGS, TS VŨ QUANG VINH

Phó Tổng biên tập Tạp chí Lịch sử Đảng

Trường Đảng mang tên Nguyễn Ái Quốc nay là Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh đã trải qua 60 năm xây dựng và phát triển. Cùng với sự phát triển của đất nước, Học viện luôn nhận được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, liên tục củng cố và nâng cao chất lượng đào tạo bồi dưỡng, nghiên cứu khoa học, gắn lý luận với thực tiễn, từng bước đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của cách mạng Việt Nam. Trong từng giai đoạn lịch sử, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, vị trí, vai trò của Học viện ngày càng được nâng cao qua việc từng bước bổ sung chức năng và nhiệm vụ phù hợp với thực tiễn đất nước.

Hội nghị cán bộ Trung ương lần thứ 2 (Hội nghị cán bộ đầu tiên sau khi kháng chiến toàn quốc bùng nổ) họp từ ngày 3 đến ngày 6 - 4 - 1947 ra Nghị quyết: “Mặc dù bận rộn kháng chiến cũng không được ngừng việc huấn luyện vì càng kháng chiến lâu dài càng cần nhiều cán bộ mới và nâng cao trình độ cán bộ cũ”¹. Cùng với việc huấn luyện, Đảng chủ trương tổ chức phong trào học tập rộng rãi trong Đảng, các cơ quan đoàn thể, các đơn vị quân đội, Trung ương đã mở một vài lớp, số học viên không nhiều (khoảng mấy chục cán bộ) thời gian học tập ngắn (chỉ vài ba tháng).

Hội nghị cán bộ Trung ương lần thứ sáu (từ ngày 14 đến ngày 18 - 1 - 1949) trong báo cáo về tình hình nhiệm vụ của Đảng, Tổng Bí thư

Trường - Chính nêu ra chủ trương mới về công tác huấn luyện: “Trung ương cũng như các khu cần mở trường huấn luyện thường trực, thống nhất chương trình huấn luyện các cấp và kiện toàn các ban Tuyên huấn các cấp, ra nội san và tài liệu huấn luyện cho đều”². Hội nghị ra Nghị quyết: “Các trường Đảng mở luôn, liên tiếp phân công rành mạch giữa trường của Trung ương, Khu và Tỉnh”³.

Trước yêu cầu cấp bách của cách mạng, Trung ương đã ra quyết định thành lập Trường huấn luyện cán bộ hoạt động thường xuyên mang tên Nguyễn Ái Quốc do “đồng chí Lê Văn Lương, Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Trưởng ban Tổ chức Trung ương là Giám đốc đầu tiên của Trường và được đóng tại Việt Bắc”⁴.

Do hoàn cảnh kháng chiến, trường phải chuyển địa điểm nhiều lần. Tháng 10-1954 đến 1955, trước khi chuyển về Hà Nội, trường chuyển xuống Đan Phượng, tỉnh Hà Đông (nay là Hà Nội) tiếp tục mở các lớp học, trong đó có các lớp cán bộ miền Nam.

Năm 1955, Trường được chuyển về Quận 6 (nay là Học viện Báo chí và Tuyên truyền, quận Cầu Giấy) và được đổi tên thành Trường Nguyễn Ái Quốc Phân hiệu I. Năm 1958 trường chuyển về địa điểm hiện nay.

Cuối năm 1959, Ban Bí thư quyết định Trường Nguyễn Ái Quốc Phân hiệu I là cơ quan ngang với các Ban trực thuộc Trung ương. Trong những năm đầu thành lập, chức năng, nhiệm vụ của Học viện được Ban Bí thư bổ sung qua các thời kỳ cụ thể như sau: Từ năm 1949 chức năng huấn luyện cán bộ; từ năm 1952 thêm chức năng chỉnh huấn cán bộ; năm 1957 thêm chức năng đào tạo cán bộ; năm 1966 thêm chức năng nghiên cứu khoa học.

Thi hành Nghị quyết của Đại hội Đảng lần thứ III (1960), ngày 26 - 3 - 1962, Bộ Chính trị đã họp chuyên đề về cải tiến công tác giáo dục lý luận của Đảng, ra Nghị quyết số 52 ghi rõ: "Hướng cố gắng chính của Trường Đảng trong việc cải tiến học tập hiện nay là phải không ngừng tăng cường liên hệ với thực tiễn". Bộ Chính trị quyết định Trường mang tên Trường Nguyễn Ái Quốc Trung ương.

Căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ Trung ương giao, Trường Nguyễn Ái Quốc Trung ương có nhiệm vụ đào tạo và bồi dưỡng cán bộ cao cấp và trung cấp trong cả nước và giảng dạy theo chương trình cao cấp về lý luận. Mặt khác để phân biệt với các trường Nguyễn Ái Quốc phân hiệu I, II, III... cũng trực thuộc

Trung ương, theo công văn số 39-CV/TW ngày 6 - 7 - 1977, Ban Bí thư đồng ý Trường Nguyễn Ái Quốc Trung ương được đổi tên là Trường Đảng cao cấp Nguyễn Ái Quốc và được lập cơ sở 2 ở Thành phố Hồ Chí Minh. Ngày 2 - 10 - 1978, Ban Bí thư ra Chỉ thị số 54-CT/TW "Về nhiệm vụ của Trường Đảng cao cấp Nguyễn Ái Quốc trong giai đoạn mới". Trung ương nêu rõ nhiệm vụ cơ bản: *một là*, bồi dưỡng, đào tạo cán bộ cao cấp và trung cấp về lý luận chính trị; *hai là*, nghiên cứu lý luận nhằm làm tốt việc giảng dạy đồng thời góp phần vào công tác lý luận chung của Đảng.

Trước yêu cầu nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác đào tạo và bồi dưỡng cán bộ và đề nghị lý hoá về mặt tổ chức, ngày 10-1-1981 Ban Bí thư ra quyết định số 87-QĐ/TW về việc thống nhất Trường Đảng cao cấp tại chức Trung ương vào Trường Đảng cao cấp Nguyễn Ái Quốc.

Cuối tháng 5-1987, Trường Nguyễn Ái Quốc đặc biệt, Trường Chính trị đặc biệt kết thúc nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng cán bộ Lào và Campuchia. Học viện đảm nhiệm công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cao cấp, trung cấp và cán bộ trên đại học do Đảng Nhân dân cách mạng Lào và Đảng Nhân dân cách mạng Campuchia cử sang. Cán bộ nhân viên Trường Nguyễn Ái Quốc đặc biệt và lớp học đang mở chuyển về Trường Nguyễn Ái Quốc X. Cán bộ, nhân viên Trường chính trị đặc biệt và lớp học đang mở chuyển về Học viện Nguyễn Ái Quốc (Thông báo số 12-TB/TW ngày 20-5-1987).

Nhằm đáp ứng yêu cầu cao của sự nghiệp giáo dục đào tạo cán bộ lãnh đạo và quản lý cao, trung cấp, cán bộ công tác lý luận trong thời kỳ mới, ngày 22 - 7 - 1987, Bộ Chính trị ra

Nghị quyết 34-NQ/TW về việc chuyển Trường Đảng cao cấp Nguyễn Ái Quốc thành Học viện Khoa học Xã hội mang tên Nguyễn Ái Quốc, trực thuộc Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam gọi tắt là Học viện Nguyễn Ái Quốc.

Ngày 29-10-1987, Ban Bí thư ra Quyết định số 29-QĐ/TW “Về chức năng, nhiệm vụ của Học viện Nguyễn Ái Quốc”. Quyết định nêu rõ 4 chức năng và nhiệm vụ:

- Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo và quản lý cao cấp của Đảng và Nhà nước về mặt lý luận và chính trị; đào tạo và bồi dưỡng cán bộ lý luận Mác – Lênin có trình độ đại học và trên đại học.

- Nghiên cứu khoa học nhằm không ngừng nâng cao chất lượng và phương pháp đào tạo; đồng thời góp phần vào việc hình thành phát triển và cụ thể hoá đường lối, chính sách của Đảng.

- Hướng dẫn ba trường đảng khu vực về nội dung, phương pháp giảng dạy và học tập, về nghiên cứu khoa học, về xây dựng đội ngũ giảng viên.

- Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo cao cấp, trung cấp và cán bộ lý luận do các Đảng bạn gửi sang về mặt lý luận và chính trị. Tổ chức sự hợp tác quốc tế trong đào tạo và nghiên cứu khoa học với các Học viện và các Trường đảng cao cấp các nước anh em.

Tiếp đó, ngày 1 - 3 - 1990, Ban Bí thư ra Quyết định số 103-QĐ/TW về việc sắp xếp lại hệ thống trường Đảng Trung ương, sáp nhập Trường Nguyễn Ái Quốc X vào Học viện Nguyễn Ái Quốc. Học viện Nguyễn Ái Quốc chịu trách nhiệm tổ chức đào tạo và bồi dưỡng cán bộ các Đảng anh em khi có yêu cầu.

Nhằm tăng cường vai trò, nhiệm vụ của các trường Đảng Trung ương đáp ứng yêu cầu cách mạng trong giai đoạn mới, ngày 10-3-1993, Bộ Chính trị ra Quyết định số 61-QĐ/TW “Về việc sắp xếp lại các trường Đảng Trung ương chuyển thành Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh”. Theo Quyết định đó, các trường Nguyễn Ái Quốc khu vực I, II, III chuyển thành các Phân viện Hà Nội, Phân viện Thành phố Hồ Chí Minh, Phân viện Đà Nẵng và Trường Đại học Tuyên giáo chuyển thành Phân viện Báo chí và Tuyên truyền thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Quyết định của Bộ Chính trị nêu rõ: “Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trực thuộc Ban Chấp hành Trung ương Đảng và Chính phủ, là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và nghiên cứu khoa học về lý luận và chính trị của Đảng và Nhà nước”.

Trong Chi thị 44-CP ngày 22-10-1993 của Chính phủ đã giao cho Học viện những nhiệm vụ chủ yếu sau:

- Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt trung cao cấp của Đảng, của Nhà nước, của các đoàn thể nhân dân, cán bộ lý luận có trình độ đại học, trên đại học về chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, về đường lối, chính sách của đảng và Nhà nước, về công tác chính trị và sự lãnh đạo chính trị.

- Nghiên cứu những vấn đề lý luận Mác – Lênin, về tư tưởng Hồ Chí Minh, về khoa học chính trị, những vấn đề lý luận và thực tiễn cách mạng Việt Nam, về lịch sử Đảng, về đường lối chiến lược, sách lược của Đảng, về xây dựng Đảng, về lãnh đạo và quản lý nhà nước, quản lý xã hội.

- Chỉ đạo chương trình, nội dung giảng dạy, phương pháp giảng dạy và nghiên cứu khoa học đối với các trường chính trị của tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

- Hướng dẫn nghiệp vụ nghiên cứu lịch sử Đảng ở các địa phương và các ban ngành Trung ương.

- Mở rộng hợp tác quốc tế trong đào tạo, nghiên cứu khoa học với các nước, các đảng.

- Tổ chức thông tin kết quả nghiên cứu, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ và những vấn đề lý luận trong nước và quốc tế.

Nhằm tăng cường và nâng cao chất lượng công tác nghiên cứu chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, gắn công tác nghiên cứu khoa học với công tác đào tạo bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ, ngày 30-10-1996 Bộ Chính trị ra Quyết định số 07-QĐ/TW hợp nhất Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác-Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh với Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh lấy tên là Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Ngày 20 - 10 - 1999, Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng (Khoá VIII) đã ra quyết định số 67-QĐ/TW *Về chức năng, nhiệm vụ và tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*. Quyết định nhấn mạnh 7 nội dung cụ thể:

- Về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ

- Về nghiên cứu khoa học

- Chủ trì phối hợp với Học viện Hành chính quốc gia nghiên cứu hướng dẫn chương trình nội dung, phương pháp giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học cho các trường chính trị của các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

- Chủ trì phối hợp với Ban Tư tưởng-Văn hoá Trung ương, Ban Khoa giáo Trung ương,

Bộ Giáo dục và Đào tạo và với Hội đồng lý luận Trung ương, chỉ đạo tổ chức biên soạn giáo trình, đổi mới nội dung chương trình học tập về các bộ môn khoa học Mác – Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh trong hệ thống các trường đại học, cao đẳng.

- Hướng dẫn nghiên cứu và biên soạn lịch sử Đảng ở các địa phương và các bộ, ban, ngành Trung ương.

- Mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế trong đào tạo, nghiên cứu khoa học với các nước, các đảng cộng sản và phong trào cách mạng, các đảng cánh tả trên thế giới.

- Tổ chức nghiên cứu tổng kết và thông tin những vấn đề lý luận, thực tiễn trong nước và quốc tế, những kết quả nghiên cứu, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ.

Ngày 30 - 7 - 2005, Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khoá IX đã ra Nghị quyết số 52-NQ/TW về Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong thời kỳ đổi mới và ngày 2-8-2005, Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khoá IX đã ra Quyết định số 149-QĐ/TW về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Theo đó, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh gồm Trung tâm Học viện, bốn Học viện Chính trị khu vực (Học viện Chính trị Khu vực I đặt tại thành phố Hà Nội; Học viện Chính trị Khu vực II đặt tại thành phố Hồ Chí Minh; Học viện Chính trị Khu vực III đặt tại thành phố Đà Nẵng; Học viện Chính trị Khu vực IV đặt tại thành phố Cần Thơ) và Học viện Báo chí và Tuyên truyền.

Quyết định nêu rõ 6 nhiệm vụ cụ thể:

- Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ.

- Nghiên cứu khoa học.
- Xây dựng, hướng dẫn chương trình, nội dung các môn học, phương pháp giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học cho các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương.

- Hướng dẫn việc nghiên cứu và biên soạn lịch sử Đảng của các địa phương và các bộ, ban, ngành, đoàn thể Trung ương. Chủ trì phối hợp với các ban, ngành địa phương hữu quan biên soạn những bài viết, bài nói, sách về thân thế, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng.

- Mở rộng quan hệ hợp tác quốc tế trong đào tạo, nghiên cứu khoa học với các cơ quan đào tạo và khoa học của các nước, các đảng cộng sản và công nhân, các lực lượng cách mạng cánh tả và tiến bộ, các chính đảng và đảng cầm quyền ở các nước trên thế giới.

- Thực hiện một số nhiệm vụ về quản lý nhà nước được uỷ quyền

Thực hiện NQTU 4 (Khoá X) về đổi mới kiện toàn tổ chức bộ máy các cơ quan Đảng... (Nghị quyết số 10-NQ/TW, ngày 9-2-2007), ngày 7 - 5 - 2007, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa X ban hành Quyết định số 60-QĐ/TW hợp nhất Học viện Hành chính quốc gia, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh thành Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh. Ngày 22 - 10 - 2007, Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Khóa X ra Quyết định số 100-QĐ/TW về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh. Theo Quyết định này, Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh bao gồm Trung tâm Học viện, 4 học viện Chính trị - Hành chính khu vực (Học viện Chính trị - Hành

chính Khu vực I, đặt tại thành phố Hà Nội; Học viện Chính trị - Hành chính Khu vực II, đặt tại thành phố Hồ Chí Minh; Học viện Chính trị - Hành chính Khu vực III, đặt tại thành phố Đà Nẵng; Học viện Chính trị - Hành chính khu vực IV, đặt tại thành phố Cần Thơ) và hai học viện chuyên ngành (Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Học viện Hành chính đặt tại Hà Nội). Đến ngày 22-6-2009, Học viện Xây dựng Đảng được thành lập thuộc Học viện CT-HC quốc gia Hồ Chí Minh.

Quyết định của Bộ Chính trị nêu rõ: "Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh là đơn vị sự nghiệp trực thuộc Ban Chấp hành Trung ương Đảng và Chính phủ, đặt dưới sự chỉ đạo trực tiếp, thường xuyên của Bộ Chính trị, Ban Bí thư và Thủ tướng chính phủ.

Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh là trung tâm quốc gia đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý trung, cao cấp, công chức hành chính, viên chức quản lý các đơn vị sự nghiệp và doanh nghiệp, cán bộ khoa học chính trị và hành chính của hệ thống chính trị; trung tâm quốc gia nghiên cứu khoa học lý luận Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, các khoa học chính trị và khoa học hành chính".

1. Văn kiện Đảng Toàn tập, CTQG, H, 2000, T.8, tr.101

2. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - 55 xây dựng và trưởng thành*, H, 2004, tr.25

3, 4. *40 năm phấn đấu và trưởng thành (1949-1989) của Học viện Nguyễn Ái Quốc*, H, 1989.